

Datum: 2024-05-31

Adressat:

Institutionen för bygg- och
miljöteknologi
Handläggare: Oskar Ranefjärd

Box 118
221 00 Lund

Remissvar angående förslag till införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader Diarienummer LI2023/02459

Ärendet

Lunds Tekniska Högskola har blivit inbjudna att lämna synpunkter på Landsbygds- och infrastrukturdepartementet remiss som skickats ut rörande förslaget om införande av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

Avsändare till detta remissvar är forskare vid Institutionen för Bygg- och Miljöteknologi, i texten benämnda LTH. Svaret ges i egenskap av vår roll som forskare med lång erfarenhet och expertis inom ämnet.

Struktur bedömning

Forskare inom avdelningen för installationsteknik på LTH har sammanställt remissvaret, först i en samlad bedömning följt av specifika kommentarer på delar av förslaget.

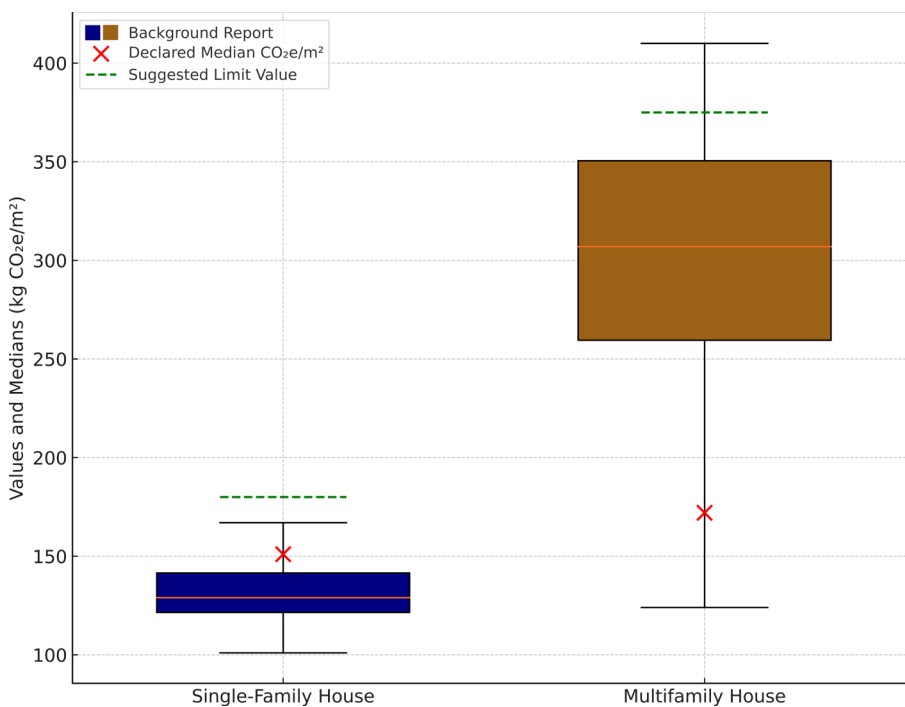
Sammanfattning av LTH:s bedömning av författningsförslaget

LTH tillstryker införandet av ett gränsvärde för byggnader. Ett sådant gränsvärde skapar tydlighet för samtliga aktörer inom sektorn och bidrar väsentligt till den nödvändiga klimatomställningen inom bygg- och fastighetsbranschen.

Valet av gränsvärden:

LTH bedriver omfattande forskning inom hållbart byggande, särskilt genom profilområdet 'Cirkulär Byggindustri'. LTH anser att de nu föreslagna gränsvärdena är för liberalt satta. För att Sverige ska kunna nå sina klimatåtaganden, måste byggsektorns utsläpp, som står för cirka 22% av landets totala utsläpp, minska signifikant.

Det är redan idag möjligt att bygga med lägre klimatpåverkan än de föreslagna gränsvärdena för 2025, genom val av material och konstruktion. För att lagen om klimatdeklarationer ska uppnå sitt mål att tvinga byggprojekt med hög klimatpåverkan att vidta åtgärder, behöver gränsvärdena vara strängare än de nu föreslagna för 2025, detta gäller särskilt flerfamiljshus. Även om remissen inte specifikt gäller förslaget för 2027, kan en utökad klimatdeklaration kombineras med en ytterligare skärpning av gränsvärdena. Alternativt kan en ännu strängare skärpning införas till 2030 än vad som föreslagits. Boverkets egen statistik visar att medianhuset för 2022–2023 redan ligger klart under de nu föreslagna gränsvärdena, vilket illustreras i Figur 1.

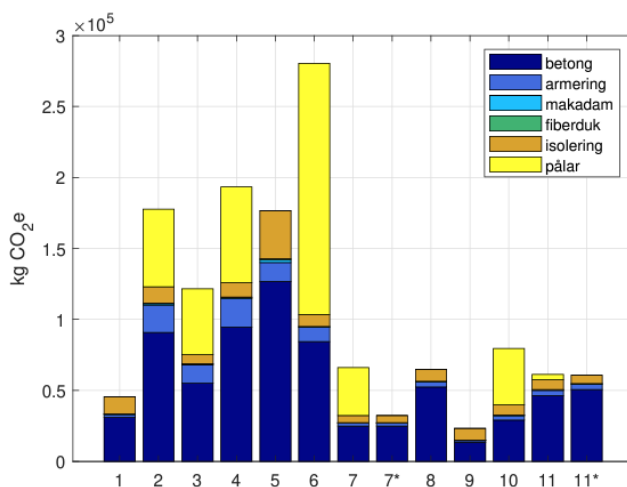
Figur 1: Jämförelse med husen i KTH:s bakgrundsrapport. Boverkets förslag på gränsvärden och medianen av inrapporterade klimatdeklarationer 2022–2023.

Valet av vad som inkluderas:

Även om A1-A5 utgör den största delen av klimatutsläppen, anser LTH att exkluderingen av energi i driftsfasen är problematisk eftersom det leder till minskat incitament till lågenergibyggnader. Ett sätt att fortsatt främja energieffektivt byggande vore att införa konservativa schabloner för energianvändning i driftsfasen.

Förlaget riskerar även att missgynna användningen av produkter med lång teknisk livslängd och möjliggörandet av återbruk, eftersom den första byggnaden får ta hela koldioxidnotan. Material med lång teknisk livslängd hade tjänat på att en längre livslängd än 50 år var tillåtet, förslagsvis den som redovisas i EPD:n.

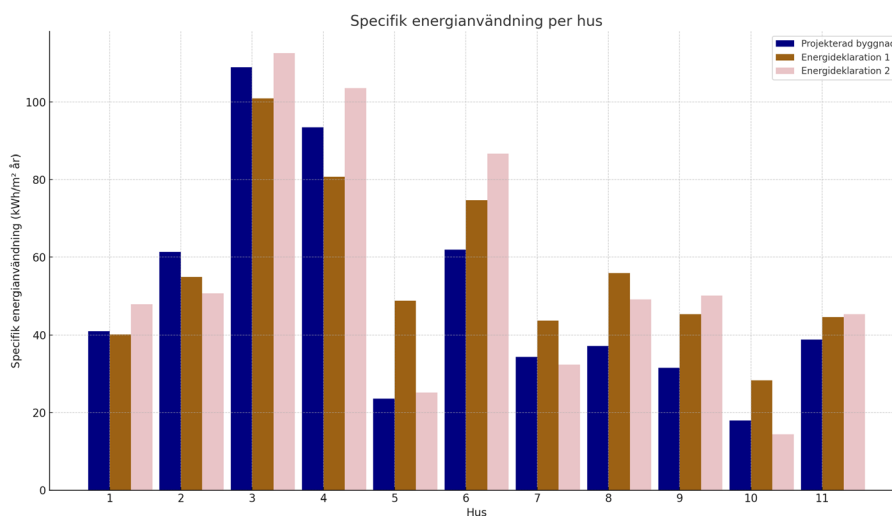
LTH anser också att systemgränserna är alltför snäva. Att helt utesluta markanspråk och markarbeten riskerar att leda till suboptimering. LTH är medveten om att underlag för markanspråk är bristfälliga, men schablonvärden anses vara tillräckliga i detta läge för att i framtiden bytas ut. Vidare inser LTH att inkludering av grundläggning i gränsvärdet kan göra vissa platser svårbyggda, vilket skulle kunna leda till kontraproduktiva lösningar för att förbättra klimatdeklaration, t.ex. genom att öka mängden pålar för att minska mängden betong. Detta illustreras av de gula delarna i figur 2, vilka inte inkluderas i gränsvärdet.

Figur 2: Jämförelse av klimatpåverkan av grundläggning. Gula delar är pålar. Taget från <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9128287&fileId=9128331>

Tillsyn:

Förslaget beskriver tillsyn, LTH håller med men vill poängtera att det måste finnas ordentlig tillsyn och uppföljning av hur gränsvärden redovisas. Exempelvis finns det skillnader i hur en EPD tas fram och resultatet av detta är inte helt klarlagda. I dagsläget eftersom klimatdeklarationerna fortfarande är förhållandevis nya, finns det fortfarande utrymme för misstag. Vid införandet av gränsvärden måste dock någon myndighet kontrollera och beivra överträdelser. En jämförelse kan göras med hur ineffektiva energideklarationerna har blivit, som Riksrevisionen påpekar (RIR 2021:21): ”*Det saknas kontroll över om uppgifterna i energideklarationerna är korrekta.*” Se figur 3 för jämförelse av energideklarationer för 11 småhus, där skillnaderna ibland är så stora som en faktor 2. Klimatdeklarationer, som har ännu fler frihetsgrader, kommer utan tillsyn att ha ännu större spridning och sannolikt bli helt ineffektiva i att minska sektorns klimatpåverkan, vilket är syftet.

Figur 3: Sammanställning av två oberoende energideklarationer på 11 småhus, jämfört mot det projekterade värdet. Från <https://energieffektivasmahus.se/wp-content/uploads/2019/09/Slutrapport-8P06812-Verifiering-av-beräkningsprogram-för-energieffektiva-småhus.pdf>

LTH föreslår att det införs ekonomiska konsekvenser, proportionella mot den totala byggkostnaden, för att inte följa gränsvärdena. Detta som ett effektivt incitament. Inkomna 'viten' kan kanske delvis täcka ökade kostnader för uppdraget för tillsyn.